

Starški list

2011/14

wudaće: zyma 2010/14
 wudawaćel: Serbske šulske towarstwo z.t.
 Póstowe naměsto 2
 02625 Budyšin
 tel.: (03591) 550216
 faks: (03591) 550220
info@sorbischer-schulverein.de
www.sorbischer-schulverein.de

zamohwitej redaktorce: Marja Jaworkowa/Monika Süßowa
 tel.: (03591) 550215
 fota: SŠT

© 2010 Serbske šulske towarstwo z.t./Sorbischer Schulverein e.V.

Lubi starši, džeđojo a wowki,
w adwentnym času so ze swojimi džećimi a wnučkami rady zabawjamy,
přeťoť wočakowanja na so bliźace hody su drje za naše džeći najwjetše. Wone
nazhonja, zo ze swojimi molowankami, paslenkami abo samopjećenymi
poprjančkami jenoť druhich njezwjesela, ale sami wjeselo a připóznaće
žnjeja. Nimo toho je zabawa bjez kupjenych hrajkow často wjele kreatiwniša
za wotkryće swěta a za rozšěrjenje socialnych kompetencow. Wjeselo a
wćipnosć stej nutřkowna motiwacija za přiswojenje wědy přez hrajkanje,
kotreť je najjednoriša forma wuknjenja. Při tym je zajimawe, zo wuknje kóždy
džećo w rozdžělnym tempje a na cyle swójske wašnje. Bjerjemy pak sej dosć
chwile za naše džeći a wnučki abo zapinimy jim skerje telewizor, zo bychmy
my dorosćeni měř měli? Wo waźnosći swójskeho rozestajenja džeći ze
swojim wobswětom móžeće w tutym staršiskim lisće wjace čitać.

Přeju Wam w mjenje předsydstwa SŠT žohnowane hody a hnadypoľne nowe
lěto

Waša

Ludmila Budarjowa
předsydka Serbskeho šulskeho towarstwa z.t.

Wobsah:

Hrajkajo sej swět zdobyć	1
Pomhaj mi to sam/sama činić	2
10 lět Witaj-pěstowarnja „K wódnemu mužej“ w Malešecach	5
Swjedženski tydzeń w Malešecach wot 27.09. do 01.10.2010	6
Něhdyša wjednica přestowarnje Jadwiga Wejšina so dopomina	8
Wjeselo a wuknjenje při twarjenju	9
Změrowanski rum	10
Wonka je najrjeńšo a najzajimawšo	11
Twarski rózka w předšulskej skupinje	12

Hrajkać bjez hrajkow

Džěco čini wšo hrajkajo, jeho wašnje žiwy być, wašnje sej swět wotkryć, wašnje něšto činić je hrajkanje.

Hrajkać bjez hrajkow, što ma to wuskočić a kak ma to hić? Kak je to na přikład z rólowymi hrami? Wobkedźbujemy často, zo sej džěci do druhich rólowow zalězu. Spočatnje džěci staršich napodobnja, kak jědža, nowinu čitaja, telefonuja. Pozdžišo su rady mać, policist, wučerka, předawar. K tomu njetrjebaja wjele hrajkow. Druhe džěci abo tež

dorosćeni su najwažniše za tute hry. Wěcy z domjacnosće su jim často derje k pomocy. Cyle připódla wuspytaja so w njezwučonym a cuzym zadžerženju, dožiwja swoje zadžerženje ze wšelakich widow, zwučuja so řečnje, wuwija wćipnosć na swój wobswět.

Tež za molowanje a rozkladowanje svojich wumělskich produktow njetrjebaja džěci wjele materiala. Na puću z krydu abo při kuchinskim blidže z barbjenčkom na jednoru papjeru móža džěci wjeselo měć, ale runje tak nazhonjenja hromadzić abo swoje dožiwjenja zwobraznić.

Woblubowane su wšě hry ze spěwanjom, rejowanjom, hódanjom, pytanjom, pohibowanjom. Město drohich hrajkow su tu sobuhrajerjo trěbni, kotrež ze smjećom a lóštom natyknu a zahorjeja. Derje, hdyž su wjacore džěci w swójbje.

Nic na posledk wšě te hry a zabawy wonka w přirodže. Wšo je kaž wulke dyrdomdejske hrajkanišćo. Material su štomy, kamjenje, kije. Móžnosće k hrajkanju su tam tak bjezkónčne kaž wšelakora a měnjawa je přiroda. Džěci móža so derje swobodnje bjez někajkeho

poskitka zabawjeć. Prawidła su tež tu trěbne, hač je wot staršich wuknu abo sej je sami wumysla. Su to tež prawidła, kotrež su za zhromadne žiwjenje w skupinje, haj swójbje trěbne a w kotrychž móža so hrajkajo zwučować.

Pomhaj mi to sam/sama činić

„Pomhaj mi to sam/sama činić" - takle praji to Montessori pedagogika. Maria Montessori bě załožerka tuteje pedagogiki. Tuta wěriwa katolikowka, z nabožinu zwjazana a swětej wotewrjena wosobina bě na proze 18./19. lětsotka w Italskej žiwa jako lěkarka a pedagogowka.

Princip tuteje pedagogiki je, dźěćo w swojej wosobje česćić a jako poňohódneho čłowjeka widjeć. Dźěsću ma so pomhać samostatnje myslić a jednać a jemu móžnosć poskićeć, swójskej wuknjenskej žadosći sčěhować.

Dźěćo steji w Montessori-pěstowarni w srjedźišću wšedneho dnja a kubłarka jako wobkedźbowarka a pomocnica w pozadku. Wona spřihotuje wokolinu za wšedne dźěło tak, zo so dźěćo namołwjene čuje, něšto činić abo lěpje prajene, něšto dźěłać. Poskitk-material so dźěsću předstaji a jemu so pokazuje, kak ma z nim dźělać. Potom sčehnje so kubłarka wróćo. Dźěćo smě samostanje z materialom dźělać. Material je tak zhotowjeny, zo dźěćo same spózna, hač je prawje dźělało. Dźěćo sej same material wupyta a hdyž so hižo něchtó druhi z materialom zaběra, dyrbi čakać, doniž njeje zaso swobodny. Kóždy material jenož jónu předleži.

Njeje wažne, zo ma dźěćo přeco něšto k pokazanju. Dźěći dyrba radšo nutřkowne hódnoty sobu domoj přinjesć (mjezsobnu česćownosć, zdwórliwosć, džiwanje na druheho, nic mylić, mjezsobu řečeć, nic přeč brać, čakać atd.). Tak so konkurenca wottwari. Dźěćo postaja swój dźěłowy rytmus a čas a rozsudži, hač dźěla same abo z partnerom. Dźěćace skupiny su po starobje tak měšane, zo móžeja dźěći wot 2-6 lět hromadže hrajać, wuknyć a dźělać. Tak so młódše dźěći wot staršich pohonjuja a starše so wot młódšich posyljuja. Zajim dźěsća je hišće přewažnje na wobkrućenje zmysłow a zmysłowych nazhonjenjow swojeje wokoliny wusměrjeny. Dźěłowy material w přiřihotowanej wokolinje je na tutu potrebu dźěsća připodobnjeny.

Montessori material je:

- zmysľový material: dozy ze šumami, barbne taflički, zasadženske figury, všelake pľaty, Róžojta věža, Brune schody
- rěčny material: knihi, pismiki z pěskoweje papjery, zasadženske figury z metala, pohibowanski alfabet atd.
- matematiski material: wjerćenki, čerwjennomódre žerdki, ličby z pěskoweje papjery atd.
- kosmiski material: globusy, chorhoje, zwěřjata - kista za kontinenty a wjele drugeho materiala.

Wažne su tež zwučowanja všědnego žiwjenja: woptokować, žehlić, kwětki krjepić, ruce myć, swěčki zaswěćić, knefle přišić, wušiwać atd.

Material so džěsću we wotewrjenych polcach poskići, tak zo móže so same poslužować. Kedžbuje so na to, zo džěćo z materialom starosćiwje wobchadźa a dospołnje a samostatnje zaso zrumuje. Porjad dźeržeć zwučuje so kóždy dzeń. Tak nastanje porjadowy princip.

W Němskej mamy wulki poskitk na hrajkach. Bohužel pak dawa mjenje dobrych hrajkow, kotrež pohonjeja fantaziju, zmysły, koncentraciju, wutrajnosť, porjad a wědu posrědkuja.

Chcedźa starši to prawe za swoje džěćo namakać, dyrbjeli je derje znać. Kotre zajimy ma džěćo? Kak stare je? Kelko městna ma? atd. Starše džěći (5-6 lět) hraja rady hry po prawidłach. Memory, puzzle a knihi su w kóždym počasu dobry dar. Mjenje džěći napodobnjeja rady dorosćenych. Tohodla dyrbi so přemyslić, što móža woni w swojej wokolinje wobkedźbować. Na přikład hrajkaja sej w žnjenskim času přeco zaso rady z lubym starym drjewjanym

traktorem, dokelž w času žnjow wjele traktorow z připowěšakom wobkedźbują. Twarja tež rady z drjewjanymi klockami, deskami, lego, duplo (mjeńše dźěci z małymi a wjetše z wulkimi klockami). Při tutej hrě so fantazija, koncentracija a dobra zhromadnosć spěchuja.

Tež džensa je klanka přeco hišće hódna a dobra hrajka. Přemyslujmy, kak smy sej jako dźěćo z klanku hrajkali a što smy z njej wšitko započeli!

Zwučowanja wšédneho žiwjenja w Montessori pedagogice wotpowěduja tomu. Hodži so

warić, pjec, šaty płokać, jěsć dawać, pjeluškować, włosy česać, nakupować a wjele wjele druhého móža dźěci tež džensa hišće pola swojeje maćerje wobkedźbować. Wowka móže za klanku plesć, hóčkować a šić, tež ze šijawu.

Wažne je, zo maja dźěci dosć časa k hrajkanju, wosebje w času dźěcatstwa. Jenož tak so naše dźěci derje na woprawdźite žiwjenje přihotuja.

Christina Wjačławkowa, wukubłana w Montessori pedagogice podawa „Wjesote hodžinki“

Swjedženski tydzeń w Malešecach wot 27.09. do 01.10.2010

Cyły tydzeń je so swjećiło. Pón-
dželu witachmy zhromadnje z
džěćimi prjedawšich sobudžěta-
čerkow ze serbskimi spěwčkami,
mjez druhim z nowym, kiž su
džěći dopołdnja z knjeni Thoma-
sowej nazwučowali. Při kofeju

sej potom stare a nowe stawiz-
nički powědachmy. Při tym so někotražkuli sylza wjesela a spokojnosće wukuli.
Wutoru so planowane pućowanje w zmysle
słowa do wody kuli. Popołdnju pak witachmy
potom wjesnych seniorow. Z programom so
jim za wšě nam wopokazane dobroty a lube
słowa džakowachmy. Džěći so njemało džiwa-
chu, hdyž knjez Mróz započa serbske spěwy
spěwać, spěwy, kiž znajachu a sobu spěwachu.

Srjedu je so telko dešća našło, zo steješe šula w Barće pod wodu. Tuž běchu
hortowe džěći cyły dzeń pola nas a jědžechu z nami sobu do kofejownje
Valentin w Budyšinje. Tam so wšitcy tak prawje wucychnowachmy. Prjed hač
štwórtk popołdnju zhromadne hodžiny z nanami započinachu, putaše džěći
Kallenbachec přirodny hóntwjerski wóz z Hućiny. Wjele zajimaweho
zhonichu džěći wo lěsnej zwěriny. Dyrbjachu hódać, kotry zwuk słuša ke
kotremu zwěrjeću a smědžachu wšelake kožuchi pomajkać a zwěrjatom
přirjadować. Napjeći čakachu džěći po připołdnišim sparje na swoich
nanow. Z nimi sej pak njehrajachu, ale twarjachu z drjew a styropora
wšelake wěcy k hrajkanju a zabawje.

Pjatk bě wjeršk našeho swjedženja. Słónco swěćeše hižo wot ranja do našich

10 lět Witaj-pěstowarnja „K wódnemu mužej“

Před 10 lětami je so z wulkej prócu poradziło w Malešanskej
pěstowarni Witaj-skupinu załožiť a wot zawrěča wohroženu
pěstowarnju do nošerstwa SŠT přewzać. Spočatnje
zhladowaše wjetšina staršich jara skeptisce na to, zo maja jich
džěci serbsce wuknyć. Knjez Bart a knjez Wowčer ze šulskeho
towarstwa měještaj w předpolu wjele přesvědčowskeho
džěła wukonjeć. Dnja 01.10.2000 započa wjednica
pěstowarnje Jadwiga Wejšina ze šěsć džěćimi po metodze
imersije džělač. Jej poboku běštej Sigrid Hörnigowa a Cornelia Methnerowa.
Wobě kublarce wopytaštej kurs serbsčiny w Malešecach. Lěto pozdžišo
wopyta Sigrid Hörnigowa intenziwny kurs serbsčiny w Budyšinje.
Z wjednicu Jadwigu Wejšinej je do pěstowarnje serbski duch začahnył a w njej
džensa hišće bydli. W lěće 2006 je Borbora Kralowa wjednistwo pěstowarnje
přewzała. Jako Witaj-kubłarka je nazhoniła, zo funguje model imersije jenož,
hdyž so konsekwentnje serbsčina nałožuje - a to přez wjacore lěta. Džěci,
starši a kubłarki dyrba za projektom stać a hromadže džělač. Puć k dobremu
wuslědku je kamjentny. Wón wužaduje sej wjele prócy a wosebje motiwowa-
nych čłowjekow. Nastajenje staršich je so w poslednich 10 lětach pozitiwnje
wuwiło. Woni wědomje swoje džěci do našeje pěstowarnje sćelu, dokož
widža, zo druha řeč, wšojedne kotra, wuwiću džěsća tyje. Starši wuznaja so
wědomje k „swojej pěstowarni“, so jara angažuja a podpěraja kubłarski
personal. Woni chcedža, zo jich džěci druha řeč hrajkajo nawuknu, přistup k
druhej kulturje dóstanu a so napřećo druhim ludam a kulturam wotewrja.
Nětko zhladujemy wróćo na 10 lět Witaj pěstowarnju a smy wšitcy hordži na
to, štož smy docpěli, na džěci a jich staršich, přiwuznych a přecelow a wšěch,
kiž su nas w tutych lětach podpěrali. Dobra to přiležnosć, 10 lětnu wobstaće
Witaj-pěstowarnje „K wódnemu mužej“ zhromadnje ze staršimi, hosćimi a
džěćimi woswjećić.

Za přichod sej přejemy, zo bychom móhli Malešanske džěci hišće intenziwnišo
serbsku alfabetyzaciju dóstać, to rěka, wuknyć w serbskej šuli, w serbskej
rjadowni resp. rjadowni z 2plus.

kubłarki Witaj-pěstowarnje

Witaj-pěstowarnja „K wódnemu mužej“ w Malešecach

rjenje wupyšenyh rumnosćow, kiž so w najrjeńšich čerstwych barbach błyščachu. Pilne maćerje su rano zahe hižo bifej za hosći přihtowali. Cyła pěstowarnja wonješe za čerstwym tykancom, kotryž su džěci džen do toho pola pjekarja napjekli. Z chłěbom a selu

našich hosći powitachmy: předsydku SŠT Ludmilu Budarjowu, knjeza Barta, wjesnjanostu knjeza Förstera, zapósťanca krajneho sejma, knjeza Šimana, knjeni Pětrowu jako zastupjerku Domowiny, knjeza Pětranca wot Malešanskeje Domowinskeje skupiny, zastupjerjow staršiskeje přirady a džěci ze swojimi wjednicami pěstowarnjow šulskeho towarstwa. Rjany to

wobraz, jako so w swojich narodnych drastach w rejce wjerćachu a zhromadnje spěwčki zanje-sechu. Při słódnym přikusku a dobrej rozmołwje so dopołdnjo spěšnje miny. Po připótdnišim sparje dojedźechmy sej z džěcimi a staršimi do sportoweje hale w

Budyšinku. „Tom a lěsna sonina” wobkuzłaštej džěci. Starši a hosćo pak bjedowachu při dobrym kofeju a tykancu. K wječeri dachmy sej pražene swinjo zesłodžeć. Rjany wohnjostroj - překwapjenka kubłarkow pěstowarnje - zakónči z wulkej haru a pisanymi raketami naš swjedžeński tydzeń.

Něhdyša wjednica pěstowarnje Jadwiga Wejšina so dopomina

W nazymje lěta 2000 započach jako nawjedowaca kubłarka we Witaj-pěstowarni w Malešecach. Wot wšeho spočatka dóstachu džěci móžnosć, w běhu cyłeho dnja serbsku řeč słyšeć a zrozumić spytać, wězo w zwisku z koncepcionelnymi nadawkami. Naša hłowna naležnosć bě nawuknjenje serbskeje řeče a hajenje serbskeje kultury. Konsekwentnje z džěcimi cyły džen serbowach a z mimiku a gestiku džětach. Při tym džiwach wosebje na jasne wurěkowanje a zrozumliwe formulowanje.

Prajach: „Rucy pódla talerja!”-a při tym rucy džěci pódla talerja połožich. Wěste wěcy wospjetowach a džěcom pokazowach, što měnju. W tutej fazy dyrbyeše kubłarka jara fleksibelna być a spěšnje na wšo reagować móc.

Krok po kroku so tež hižo pola najmjeńšich džěci postup pokaza, wosebje hdyž kubłarka džěsću tež přez małe spěwčki, hrónčka abo samo wumyslene sady z melodiju zwjazane, posrědkowaše. Hižo po někotrych tydženjach, měsacach (pola kóždeho džěsća trochu hinak) zamó džěco cyle akuratnje w němskej rěči na wšo wotmołwić a tež hižo serbske słowa do němskeje sady zwjazać. Kedźbliwe nałożowanje serbskeje rěče spytach tak pohonjować, zo na wšitke prašenja a wotmołwy džěci reagowach a serbsce dale rěčach. Přenje serbske słowa z erta džěci wězo wosebje chwalach.

Tehdy naša najmlódša holčka Emma bě 2002 dwě lěće. Krótko do hód steješe při łóžku a čakaše, zo by ju kubłarka do łóžka połožiła. Dokelž pak kubłarka hnydom njepřinědže, wołaše holčka: „Emma auch spinkać.” Na to 5-lětny Pawoł rjekny: „Emma, du mušt prošu čakać, knjeni Wejšina hat nur dwaj rucy”. Potom přinědže ke mni a šukny mi do wucha: „Du mušt Emma noch „cyle rjenje” sagen, weil sie sorbisch gesprochen hat.”

Jako jara wužitne so tež wopokaza, hdyž principjelnje staršim džěci skupiny najwažniše słowa, rěčne wobroty, teksty spěwow a rejkow serbsce a druhdy němsce napisach a sobu domoj dach. Tak budžichmy tež pola staršich zajim za serbsku rěč a někotři samo z džěsćom sobu wuknychu. Při zwoprawdženju našeho hoberskeho naroka, džěci dwurěčnje kubłać, njestejachmy pak my kubłarki sami. Zložowachmy so na pomoc a sobudžěło staršich, wosebje staršiskeje přirady. Tež wowki a džědojo, seniorojo z Malešec a wokoliny, Domowinska skupina z knjezom Petrencom na čole, knjez farar Neumann z Malešec a knjez farar Seffer z Wulkeje Dubrawy nas podpěrachu.

Wosebje pak mje zajimowaše zwěsćić serbskorěčnu substancu we wjesce, hdže móžemy nawjazać, na koho móžachmy so zložować a zepěrać, wosebje při wabjenju nowych Witaj-džěci. Tuž chodžachmy z džěćimi k staršim ludžom k narodninam gratulować. Chcych wědžeć, što z wowku, džědom hišće serbsce rěči, rozumi a wotmołwja abo rozumi a lědma rěči. Z wjace hač 50 wopytanych seniorow praještej tehdy jenož dwě wowce, zo nještej serbskeho pochada a nimatej serbske korjenje.

Nic naposledk chcu hišće naspomnić šulerki Serbskeho gymnazija w Budyšinje. Wone mějachu wosebity podžěl na kubłanju k dwurěčnosći w našej pěstowarni. Někotre razy w měsacu so dopołdnja dwě hodžiny z džěćimi zaběrachu a z nimi serbowachu.

Zwěsćich, zo je z Witaj-pěstowarnju serbske wědomje w Malešecach a wokolinje zaso wotućiło. To wopodstatni skónčnje tež ličba šulerjow z Malešanskeje Witaj-pěstowarnje na Serbskim gymnaziju w Budyšinje.

Wjeselo a wuknjenje při twarjenju

Hrajkany liči k hłownym zaběrám džěsća. Wotkryće wobswěta přez hrajkany ze wšěmi zmysłami ma w džěćacym wuwicu wysoki wuznam. Wuměńjenje za to je wjeselo při hrajkanju a wutworjenje wšelakorych móžnosćow za dožiwjenja.

Džěći su wot přirody sem wćipni, rady eksperimentuja, zahorići, woni wotkrywaja, přepytuja, zdobywaja, wuspytuja a rozumja tak swój wobswět. Jara rady wopytane městno zetkanja k hrajkanju - a nic jenož za hólcow - je naš twarski różk. Ze swojim wulkim poskitkom na materialu (drjewjane klocki wšelakeje wulkosće a formy, lego-klocki, platy za puće, awta a

jězdźidła wšelakich družin) skića wón wjele móžnosćow za wšelake hry. Kreatiwita džěći je wulka.

Při wobkedźbowanju hry w hrajkanskim różku so wšědnje zaso wobkruća, zo njetrjebaja džěći přeco zaso nastorki wot zwonka. Džěći same su najlěpši nawodža swojich hrow. Za tutu swobodnu hru by so tohodla měło dosć časa poskićeć.

Hra zmóžnja tež jimace dožiwjenja džěći w hrě přewzać a předžělać. Twarnišća, njezboža, twar kružneho wobchada abo tworjenje haćenja podłu rěki dawaja často spóznać, kotre temy džěći zajimuju. Jako njedawno po njezbožu w podkópkach w mediach wo pomocnych akcijach zasypanych hórnikow so rozprawješe, twarještaj Jonas a Janek w našim twarskim różku twarnišća z běžitymi pasami, zaraćenja a wuchowanske ščežki. Tak přińdžechmy do rozmołwy a scěhowachmy wšědnje powěšće a wjeselachmy so na kóncu nad poradženym wuchowanjom.

Wažne je, zo naše džěći tež dožiwja, zo jich kreatiwita tež druhich zajimuje. Hra w twarskim różku skića tež wšelake móžnosće zwučowanja w ličenju, přiřunanju, rjadowanju a wuspytanju jednorych fyzikaliskich zakonitosćow. Tež zhromadna hra je móžnosć mjezsobu rěčeć, zhromadnje problemy rozrisać, nazhonjenja wuměńjeć, zhromadne prawidła nastajeć a dodžeržeć.

kubłarka Christina Zimmertowa

Změrowanski rum

Pěstowarnja je za džeći wšedny žiwjenski rum, w kotrymž sej hrajkaja, jědža, so pohibuja, so wočerstwaja. Činja to zwjetša w skupinje. Runje tak pak trjeba džećo tež časy, w kotrychž so same zaběra. Skupinska stwa a zhromadnje

wužiwane rummy měli tak zarjadowane być, zo potrebnosćam a přecam džeći za zhromadnosću a individualitu wotpowěduja.

W pěstowarni su džeći wšelakim začiščam, pozbudžowanjam a zmysłowym powabkam wustajene. Hižo zhromadnosć z wjele druhimi džećimi ale tež wšelake poskitki a aktiwity njesu za džeći jenož rjane a přijomne, ale často tež napinace. Někotre džeći maja ćeže z tym, zo dyrbyja stajnje w skupinje přebywać. Pola kóždoho džešća je žadosć za wotputanjom a měrom - za tym,

kajkiž je temperament, wšelako synje wuwita. Změna mjez aktiwitu a wočerstwjenjom je pak za wše džeći dobra a spěchuje dušinu a duchownu kedžbnosć a strowotu.

Nimo spara po wobjedže (za cyle małe džeći tež hižo prjedy) maja džeći w Chróšćanskej pěstowarni móžnosć, w změrowanskim rumje wotpočnyć. Kóždy dzeń ma druha skupina přistup do tuteje stwy. Přijomne barby, mjechke płaty a swěcy wobdadža džeći z přijomnej atmosferu. Přewodžane wot měrneje hudźby abo rjaneje stawizny přińdu džeći k měrej a čerpaja nowu móc. Tak přinošuje změrowanski rum k tomu, zo džeći wuwaženosć mjez čelnej aktiwitu a měrnymi časami namakaja.

Wonka je najrjeńšo a najzajimawšo

„Hdyž džěco jónu płaka, tak so najwjace starši starosća. Hdyž pak sej džěco prawje njehrajka, potom to často nchtó njepyt-nje. Při tym je to poslednje zwjetša chu-tniše alarmowe znamjo.“

Virginea M. Axline, ameriska džěcaca psychologowka

Tohodla kładžemy w našej pěstowarni wulku wažnosć na hrajkanje. Džěci so wosebje wjesela, hdyž móža k tomu zahrodu wužiwać. Wulki pěskowy kašćik je kaž magnet. Wón skića wjele móžnosćow k zabawje: - tykancy pjec, murje twarić a studnje zběhać. Wosebje rady pak twarja džěci městna za bruki. Tak nastanu z pěska domy, z łopješkow lěsy, z kamuškow haty a małe hałžki su dróhi a mosty. Fantazija džěci njeznaje hranicy.

Hdyž je so sydlišćo natwariło, móža bruki, pawki a wuchače začahnyć. Po cytej zahrodze je pytaja. Připódla so zwěrjata wobkedźbują a poskići so składnosć k rozmołwje. Tak maja džěci tež móžnosć, wšelakorosć a bohatosć družinow zeznać. Stajnje pak so na to džiwa, zo so zwěrjata nječwěluja a zo so zaso do swobody pušća.

Do hry hodža so wjele džěci zapřijeć. To je wažne za socialne kubłanje. Džělowe wotběhi maja so wotrěceć, štož spěchuje mjezsobnu komunikaciju. Runje tak spěchuje so logiske myslenje a kreatiwita. Přez zaběru wonka w přirodze budži so runje tak lubosć k wšemu žiwemu. Nic naposledk tyje džěcom čelne wudžěłanje na čerstwym powětrje.

Štó ma drje wjetše wjeselo na sněhu hač džěci. Tež w zymje ma zahroda swój powabk. Sněhowe muže twarić, hory suwać, so do mjehkeho sněha čisnyć a jandželske křidleška klepać. Nihdže njeje wjeselo wjetše hač z džěci na hórce ze sankami. Tam móža so džěci dosć slónčka a čerstweho powětra nasrěbać a so prawje pohibować a wucychnować.

kubłarki „Džěcaceho raja“

Serbska pěstowarnja „Džěcacy raj“ we Wotrowje

Twarski róžk w předšulskej skupinje

Twarski róžk je w předšulskej skupinje jedne z najwoblubowanišich městnow. Z wšelakimi klockami a deskami twarja džeći wumětske domy, puće, hrody, zwěryjency, wěže a hišće mnohe druge twarjenja po swojej fantaziji. Ideje za najwšelakoriše twary a konstrukcije maja džeći z wobkedźbowanja swojeho wobswěta. Škleńčane a druge kamuški kaž tež drjewjane korjenje, zwěryjata, małe figury a awta wužiwa džeći za wupyšenje swojich twarjenjow a za hrajkanje. Po planje twarja sej džeći tež kulkacu čaru a dadža potom škleńčane kulki dele kuleć. Z wulkim zajimom wobkedźbują spěšnosť a jich směr. Při twarjenju a pohibowanju mjez klockami wuwuwaja džeći wušiknosť a kedźbliwosć. Cyle njewědomje a připódla tež socilane kompetency rostu, hdyž so dojednaja a dorěča, što kotru rólu přewozmjě abo kotry twarski material so wužiwa.

Katrin Krawcowa, kubłarka w předšulskej skupinje

Serbska pěstowarnja „Dr. Jurij Młynk“ Raibicy